

Repliek

*Conny Almekinders, Leni Beukema & Coyan Tromp**

Het is fijn om te merken dat een onderzoeker uit de doelgroep, namelijk een onderzoeker die probeert positieve veranderingen te brengen in een concrete praktijk, ons boek als behulpzaam ervaart.

Dat het in de diversiteit aan onderzoeksbenaderingen en opvattingen van onderzoek in actie soms moeilijk is om een vergelijking te maken, is een feit waar wij als auteurs niet veel aan kunnen doen. We hebben ook niet zoveel behoefte om hier iets aan te veranderen, omdat er ons inziens vele wegen zijn die naar Rome leiden en het niet per definitie goed is om onderzoekers in een keurslijf te dwingen. Explicitering van de uitgangspunten biedt, zoals de recensent zelf gelukkig ook ondervindt, belangrijke handvatten die een onderzoeker kunnen helpen te bepalen welke benadering voor haar of zijn eigen onderzoeksdomein en -onderwerp geschikt is. Dat hebben wij niet alleen gedaan voor gehanteerde concepten, theorieën en benaderingen (in de vorm van een lijst van definities achter in het boek); ook de standpunten ten aanzien van de plaats van onderzoek in actie binnen het bredere spectrum van wetenschappelijke onderzoeksbenaderingen hebben wij getracht te expliciteren. Ook daarin zijn verschillen aan te wijzen in de visies van de betrokken auteurs. Zo kan in de bijdrage van Verschoor worden gelezen dat onderzoek in actie een (zoveelste) breuk met de orthodoxe consensus betekent en in die zin kan worden opgevat als een paradigmawisseling ten opzichte van de dominerende positivistische benadering. En in de bijdrage van Tromp wordt duidelijk gemaakt dat onderzoek in actie kan worden gezien als resultante van de reflexieve wending binnen de wetenschapsfilosofie, waarin getracht wordt de inzichten die de eerdere fundamentele (linguïstische, hermeneutische en pragmatische) wendingen hebben opgeleverd te verdisconteren. Maar andere auteurs kennen geen aparte status toe aan onderzoek in actie als wetenschappelijk paradigma, en zien het meer als een aanvulling op de al bestaande variëteit aan onderzoeksstrategieën.

Het antwoord op de vraag waar de recensent zelf het meest mee worstelt, namelijk hoe het streven naar verandering de (methodologische) kwaliteit van het onderzoek beïnvloedt, moet ons inziens eveneens voor een belangrijk deel worden gezocht in de explicitering van de uitgangspunten. Als objectiviteit en waardevrijheid vanwege de onhoudbaarheid van die claims als kwaliteitsstandaards aan betekenis verliezen, kan explicitering van de uitgangspunten uitkomst

* Dr. ir. C.J.M. Almekinders is werkzaam binnen de leerstoelgroep Technologie en agrarische ontwikkeling aan de Department of Social Science van Wageningen University. E-mail: conny.almekinders@wur.nl. Dr. L. Beukema is parttime werkzaam bij de Universiteit Utrecht en is zelfstandig handelingsonderzoeker. E-mail: lenibeukema@xs4all.nl. Dr. J.C. Tromp is curriculumontwikkelaar en docent binnen de bachelor track Future Planet Studies op het Instituut voor Interdisciplinaire Studies van de Universiteit van Amsterdam. E-mail: j.c.tromp@uva.nl.

bieden. Naast bovengenoemde explicitering van gehanteerde concepten, theorieën en benaderingen gaat het daarbij vooral om de vraag in hoeverre het lukt het streven in te lossen om tot kennis te komen die door alle betrokken partijen als geldig wordt erkend. Controleerbare intersubjectiviteit, transparant engagement en wederzijdse adequaatheid zijn daarbij belangrijke ijkpunten die als alternatieve kwaliteitscriteria kunnen worden beschouwd. Onder de paragrafen ‘The relationship between researcher and researched party: Between involvement and distance’ en ‘Mutual adequacy as parameter of validity in action research’ gaat Beukema daar uitgebreid op in. Als de recensent voor dit onderwerp aan dit boek niet genoeg heeft, kunnen wij het boek *Towards quality improvement of action research* van Ben Boog et al. (2008) van harte aanraden; daarin vormen de kwaliteitsstandaards van onderzoek in actie het centrale aandachtspunt.

Literatuur

Boog, B., Preece, J., Slagter, M. & Zeelen, J. (Eds.) (2008). *Towards quality improvement of action research*. Rotterdam/Taipei: Sense Publishers.